

SELVITYS AUNELANMÄEN ASEMAKAAVA-ALUEEN 384 HISTORIASTA

Tämä selvitys pohjautuu karttoihin, jotka ovat Porvoon museon tai kaupungin arkistossa tai kansallisarkistossa. Tässä on esitetty otteita kartoista, jotka antavat riittävässä määrin paikallistettavaa tietoa alueen maankäytöstä. Karttojen selitykset olivat käytössä vain niiden karttojen osalta, joissa ne oli kirjattu karttalehteen.

1. Kartta vuodelta 1727 'Charta öfver Borgå stads ägor'

Ylemmässä karttaotteessa näkyy koko kaupunki ja sitä ympäröivät pellot, alemmassa on tarkempi ote tästä kartasta Aunelanmäen kaava-alueelta. Tähän karttaan ei ole piirrettymitään rakennuksia, vaan ainoastaan maatalouskäytössä olleet alueet kuten puutarhapalstat, pellot, niityt ja hakamaa sekä niitä ympäröivät aidat ja pari siltaa. Nykyisten Villa Änäsin ja Aunelan huvilan päärakennusten paikat on osoitettu nuolilla.

Änäsin kartanon puutarha 'Krut åker Änäs' on tässä kartassa merkitty kohtaan, jossa on nykyisin Lewinin rakennus ja sitä ympäröivät vanhat lehmukset. Peltotilkkujen väliin on merkitty yhtenäinen kapea suikale, joka johtaa Änäsin kartanon tontilta rannan hakamaan ohi pienelle puustoiselle kukkulalle, jossa sijaitsee nykyinen Villa Änäs. Se on tulkittavissa poluksi tai tieksi. Pellinkiin suuntautunut tie on merkitty kauemmas rannasta ja sen merkintä katkeaa metsän kohdalla.

Nykyisen Villa Änäsin viereinen metsikkö on tässä kartassa meren rannassa. Nykyisen Villa Änäsin ja nykyisen Aunelan (ent. Wallgrenien) eteläpuolella olevat pienet savi- ja hiekkapohjaiset alueet ovat olleet peltomaana. Niiden nimi on 'Notbergs åkrar' tai 'Nedbergs åker'. Pienialaisten peltojen vieressä on saattanut sijaita asuinpaikka ja rakennuksia. Varsinkin nykyisen Villa Änäsin kohdalla on peltotilkkujen välillä pieniä

viljelemättömiä aloja, joihin olisi hyvin sopinut sen ajan pieniä rakennuksia. Pääosalta on Aunelanmäen nykyinen asemakaava-alue merkitty metsäksi.

2. Kartta vuodelta 1780 'Charta öfver Borgå stads ägor och krons hemmans ägor'

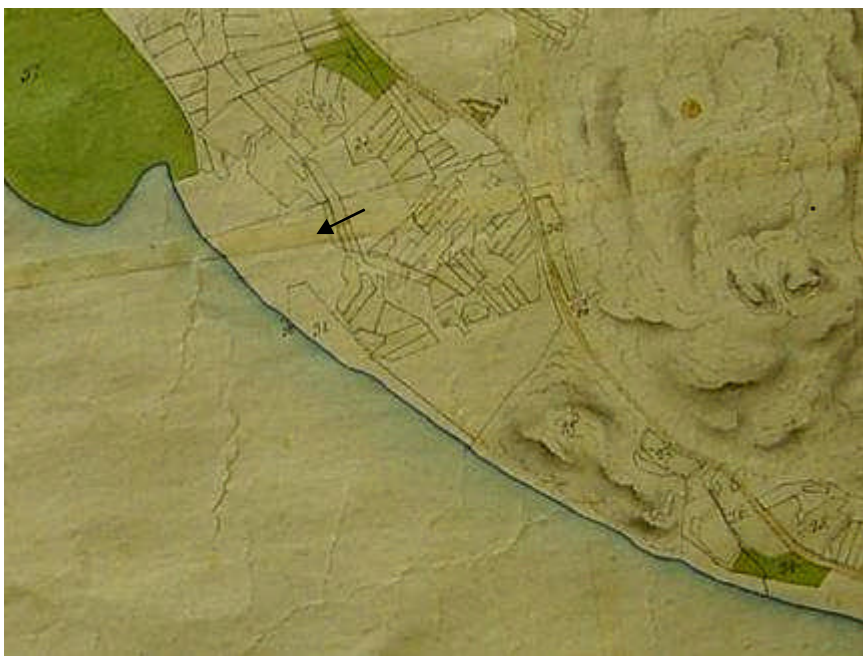

Nykyisen VillaÅnsin metsikkö on meren rannassa. Se on merkitty lähes samalla värillä kuin metsämaa, mutta siihen ei ole laveerattu erikseen merkkejä puustosta, kuten nykyisen Joonaanmäen metsien kohdalla. Peltokuviot ovat nykyisen Villa Ånäsän ja Aunelan huvilan eteläpuoleisessa rinteissä samat kuin vuoden 1727 kartassa. Entisille hakamaille on raivattu lisää peltoa. Pisteet merkitsevät maan kivisyyttä.

Rakennuksia ei ole merkitty tähän karttaan.

Pellingintie on merkitty tähän karttaan selvästi. Nykyisen tien linja noudattelee varsin tarkasti tähän karttaan merkittyä tien linjaa. Tien varteen on merkitty uusi aidattu pienten peltotilkkujen alue, joka saattaisi olla uusi torpan paikka.

3. Kartta vuodelta 1833 'Geometrisk karta över Borgå stad och Åhnäs säteriets ägor'

Nykyisen Villa Ånäsän viereinen metsikkö on meren rannassa ja merkitty samalla värillä kuin metsämaa. Peltokuviot huvilan eteläpuoleisessa rinteessä ovat samat kuin vuosien 1727 ja 1780 kartoissa.

Entiselle hakamaalle on raivattu vielä lisää peltoa. Rannassa on numerot ja aidattu alue, jotka selitysten mukaan ovat nuottahuone ja nuottahaka. Rakennuksia ei ole merkitty.

Aunelan huvilan puutarhan kohdalla peltokuviot ovat hieman laajentuneet ja peltojen keskelle on merkitty puro, joka

alkaa lähteestä. Rantaa lähinnä oleva kuvio on värin perusteella niitty tai laidunmaa. Pellingintien linja on hiukan suoristunut edellisen kartan linjaan verrattuna.

4. Kartta vuodelta 1873 'Senaatinkartta'

Åvikin kohdalle on merkitty maalaistalo. Nykyinen maastossa oleva koivukujan jäännös sijoittuu paikkaan, johon tässä kartassa on merkitty aita. Åvikin metsikkö on merkitty ja se sijaitsee edelleen rannassa.

Aunelan huvila on merkitty huvilapuiston ympäröimäksi ja rantaan on merkitty puutarhamaata.

Aunelan huvila ja toinen rakennus on merkitty kohtiin, jotka aikaisemmissa kartoissa sijoittuvat entisten peltotilkkujen laitaan.

Metsään Pellingintien varteen on merkitty ulkorakennus.

5. Kartta vuodelta 1879 'Charta öfver Borgå stads egor'

Nykyisen Villa Änäsin kohdalle on merkitty mäen päälle yksi rakennus ja rantaan toinen.

Rakennusten väliin on merkitty kalliota, mikä voidaan tulkita siten, ettei terassipuutarhaa ollut vielä rakennettu. Nykyiseen metsikköön on merkitty kalliota ja mutkitteleva pellon reuna on merkitty hyvin tarkasti. Kukkula sijaitsee edelleen rannassa.

Pellingintietä Änäsin huvilalle johtavaa ajotietä ei ole merkitty, mutta palstan rajalinja on samalla kohdalla kuin tie.

Aunelan huvila on merkitty puiston ympäröimäksi. Sitä kiertävä kiviaita on piirretty karttaan selvästi.

Metsään on Pellingintien varteen merkitty neljä rakennusta, joista yksi saattaa olla nykyisen asemakaava-alueen pohjoisimman asuinrakennuksen kohdalla.

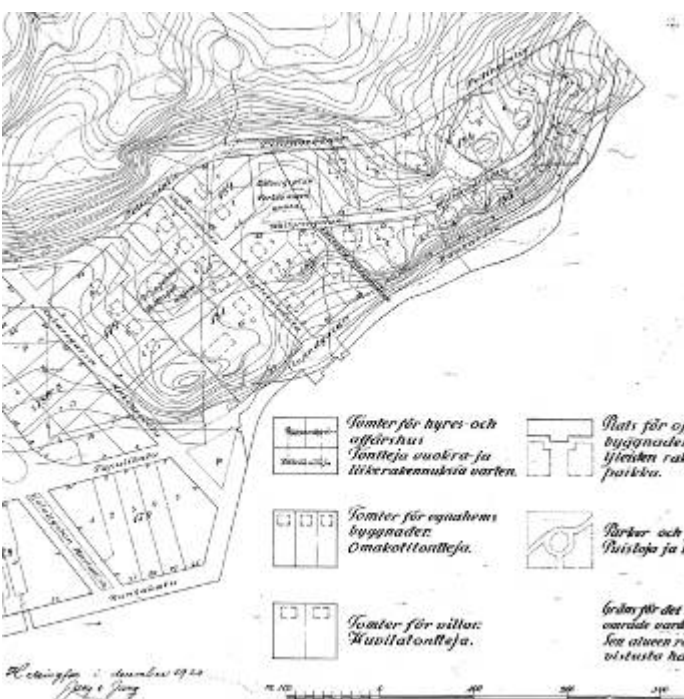
Nathalia Linsénin ottama valokuva vuodelta 1898. Åvikin kukkulalla näkyy puustoa ja rakennuksia. Kaupungin rakennetut korttelit loppuvat Welinin puutarhaan ja tehtaaseen. Niiden takana on ollut halkolaitureita ja puutavaran varatoalue. Porvoon joen suu on tässä liittynyt mereen ja ruovikkoalueeseen.

6. Kartta vuodelta 1913 'Plan och nivelleringskarta'

Åvikin puutarhaan on merkitty pienien ja isojen puiden rivejä sekä terrassirakenteita. Åvikin rannassa on asuinrakennus, ns. puutarhurin mökki sekä pieni rakennus, mahdollisesti nuottahuone tai venevaja. Päärakennus ja ulkorakennus ovat samassa kohdassa kuin nykyiset olemassa olevat rakennukset. Metsästä kulkee puro Åvikin peltojen poikki mereen. Rannassa on kaksi laituria.

Aunelan huvilan vieressä oleva rakennus on Porvoon teknillinen tehdas. Huvilan aluetta ympäröivän kiviaidan sisälle ei ole merkitty puutarhaa vaan alue jakaantuu pihaan, viljeltyyn ja kallioiseen alueeseen.

7. Asemakaavakartta vuodelta 1928, (hyväksytty vuonna 1930)

Åvikin huvilan tontti on rajattu ottamatta huomioon olemassaolevaa puutarhaa ja terrassirakenteita. Myös Aunelan huvilan tontin rajauksessa ei ole otettu huomioon olemassaolevia puutarhan rakenteita, kiviaitoja eikä lehmuskujanteita. Rantakatu ja Wallgreninkatu ovat uusia katulinjoja. Aukiosommitelmat sijoittuvat osittain vaikeisiin maastokohtiin.

Tämän kaavan pohjalta tehty tonttijako johti siihen, ettei Åvikin terrassipuutarhaa voitu enää

hoitaa kuin yksityisen tontin puolelle merkityllä osalla. Puiston puolelle rajatuille terasseille ei ollut pääsyä, sillä ajoyhteys ja portaat merkittiin yksityisen tontin puolelle.

Valokuva Åvikin puutarhasta ja jokisuiston ruovikkoalueelta on otettu luultavasti vuonna 1952. Rantakadun rakennustyömaa näkyy leveänä vaaleana raitana puutarhan takana ennen ruovikkoaluetta .

Villa Änäsin lähiympäristössä säilyneitä rakenteita

Puutarhaterassien graniittiset lohkokivimuurit
lohkokivimuurit
polut

1. Graniittiset lohkokivimuurit, joilla puutarha on terassoitu
2. Graniittiset portin pylväät
3. Maassa puutarhaistutukseen liittynyt pienipiirteinen maaston muotoilu
4. Lasten rakentama maja paikassa, johon on saatettu kerätä isoja luonnonkiviä.